

Too good to be true...

Tohle anglické pořekadlo bychom měli mít na paměti nejen ve filatelii, ale obecně i v osobním životě. V překladu znamená „*Příliš dobré, aby to byla pravda*“. V únorové Filatelii na tohle téma vyšel článek v rubrice Filatelie a trh, poukazující na podvody prováděné nesolidním prodejcem na aukčním portálu Aukro, s jiným takovým případem vás dnes seznámím já.

FRANTIŠEK BENEŠ

V polovině února jsem dostal mail od mimopražského sběratele, že by se chtěl poradit o svých známkách. Bylo k němu připojeno několik fotografií, které by vyrazily dech i pracovníkům největších světových aukčních firem.

Šlo totiž o soubor zajímavostí a rarit, z nichž některé jsem u nás dosud ani neviděl. Pisatel v mailu uváděl, že jde o malou ukázkou z mnohem větší sbírky, a že by mi alespoň nejlepší položky z ní chtěl přivést ukázat.

Domluvili jsme tedy termín jeho návštěvy, při které mi předložil několik zásobníků o jejichž obsahu si nejlépe uděláte obrázek z fotografií, které jsem při jejich prohlížení s jeho souhlasem udělal.

Obsah byl opravdu pestrý, geograficky i dobou vydání. Namátkou – vzácná klasika Velké Británie, jednička a dvojka dokonce ve čtyřblocích, zkusmé tisky prvních Viktorií s nepotřetěným pravým horním rohem, eseje s odlišným obrazem, dvě neupotřebené oranžové pětilibry, dlouhé série anglických kolonií z údobí Jiřího VI. až po nejvyšší hodnoty, desítky známek klasických vydání z Maurícia, vzácnosti z německých obsazených území z první poloviny 40. let, havajské misionářské, poštmiistrovské americké, vzácnosti z přetiskového vydání Číny z roku 1897 včetně jednodolarovky v I. typu (katalogová cena 800 tisíc ME), ale i několik položek nových, například nevydaná čínská Opice z roku 1980 (v katalogové ceně 2.800 ME

za kus), ta dokonce rovnou ve čtyřbloku! Prostě, kdybyste měli neomezené možnosti, právě takové známky byste si asi chtěli koupit.

Můj návštěvník neomezené možnosti nemá, ale jako sběratele a investora do známek ho podle jeho slov potkalo neobyčejné štěstí. Na inzertním portálu www.bazos.cz se seznámil s dědicem rozsáhlé sbírky známek, kterou shromáždil jeho zesnulý strýc. Ten žil v Praze, ale při povodních před dvaceti lety se mu část sbírky poškodila. Když pak v důsledku toho žalem umřel, byl jeho synovec zavalen nabídkami jiných filatelistů, aby jim známky prodal. Protože ho obtěžovali dnem i nocí, odvezl si celou pozůstalost domů, do malého pohraničního města, a filatelisty už nechce ani vidět. Sbírkou postupně zpracovává a pomalu ji rozprodává těm, „kteří to nechťejí na kšeft, ale jen pro sebe“. A to je prý právě náš investor, kterému známky raději prodá silně pod cenou, než aby je nechal těm pražským nebo dokonce zahraničním kšeftářům. A tak mu už přes dva roky každý týden posílá mailem obrázky krásných a vzácných známek, a když si z nich náš návštěvník něco vybere, dohodnou cenu, známky mu pošle poštou a on je pak zaplatí převodem na prodejceův účet. Osobně se nikdy nesetkali, prodávající prý totiž nechce nikoho vidět, má už kontaktů s filatelisty plné zuby a raději prodá levně poštou, než aby s někým musel jednat osobně...

Když jsem vyslechl tenhle příběh, jen jsem si povzdychl a sáhl po lupě a mikroskopu v neklamně předtuše, jak prohlídka těchto nepochybně krásných a vzácných známek dopadne. A taky že ano. Levný materiál byl většinou pravý, všechny dražší položky od ceny několik set korun po milionové rarity byly bez výjimky padělky ke škodě sběratelů. A to padělky nejruznějšího původu a nebezpečnosti, od jednoduchých po rafinované, z nichž některé jsem viděl poprvé. Spojovalo je ale jedno: všechny byly bezpochyby novodobé. Tedy žádné napodobeniny z konce 19. a začátku 20. století, nic od Speratiho, Fourniera a jejich méně úspěšných současníků a následovníků, žádné „obrázky“ sloužící k zaplnění jinak beznadějně prázdných okének v albu, prodávané kdysi obchodníky za pár haléřů nebo korun. Tohle byl materiál jiného původu a nebezpečnosti, s nímž se přitom můžeme setkat i my (pochybuju, že by ten příčinlivý a „dobromyslný synovec“ prodával své zboží jen tomuhle jednomu sběrateli).

Nebohý kupující byl zjevně v šoku, když jsem mu jednu po druhé ty známky ukázal ve zvětšení na obrazovce mobilního telefonu k němuž jsem připojil malý mikroskop, v podstatě hračku, o níž jsem ve Filatelii už vícekrát psal.

To, co vypadalo na první pohled jako krásné pravé známky s patinou nabytou za mnoho desítek nebo i více let, se ve zvětšení ukázalo jako produkt moderní rozmnožovací techniky. Nešlo přitom o výrobky jednoho druhu, bylo vidět, že ke zhotovení byly postupně po-

užity různé tiskárny, s rozmanitou podobou rastru nebo jiného způsobu přenosu barvy, a v důsledku tedy jde o padělky různého stupně nebezpečnosti. To vše by nebylo nic nového, ale tahle „klasika“ byla na obrazové straně dovedně opatřena jakýmsi nátěrem v podobě slabé vrstvy „laku“, který povrch těchto rozmnoženin zmatněl a úspěšně vytvářel dojem starobylosti (a současně bránil tomu, aby v UV záření bylo hned zřejmé, že papír padělků není starý). Novější známky pak měly zdařile provedené zoubkování, u nějž bylo jasné, že jej nikdo „nevypíchal“ dírkou po dírcce třeba injekční jehlou, ale že k jeho zhotovení byla použita perforační zařízení, a to různého druhu (řádkové, hřebénové a dokonce i rámcové) a rozměrů.

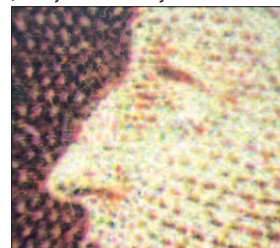
Pozoruhodností však bylo obsaženo víc. Dlouhé série britských kolonií byly padělané celé, tedy nejen vysoké a drahé hodnoty, ale i ty nízké v haléřové ceně, nepochybně s cílem zmást kupující, kteří by si rozdíl mezi pravými levnými a padělanými drahými mohli povšimnout. U klasiky pak byl každý exemplář jiný, například z osmi desítek známek pocházejících z prvních mauricijských emisí se žádná neopakovala, každá měla jiné razítko, odstín barvy a stříh. Tedy opět záměr vytvořit dojem pravého materiálu nasbíraného za desítky let snažení. Ohromující byl i rozsah zemí a emisí, z nichž padělky pocházely, i jejich celkové množství – s takovým počtem a pestrostí jsem se dosud nesetkal. Už jenom shromáždění takového počtu podkladů pro výrobu padělků je těžko představitelné.

Prakticky všechny známky byly padělané celé, tedy padělaný přetisk nebyl proveden na pravé levné známce, ale padělkem byla i sama tato haléřová položka.

A protože jednou vidět je lepší než stokrát o tom číst, několik padělků si teď ukážeme.

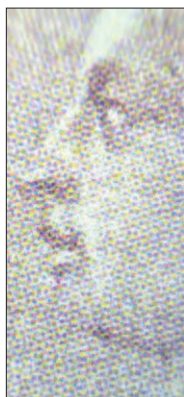

Nahoře fantaskní padělek neexistující britské služební známky z roku 1840, ve čtyřbloku. Dole padělek zkusmému tisku 1 d z roku 1841. V detailu obrazů obou vidíme, že nejde o jednobarevnou rytinu, ale jsou složeny z více barev.

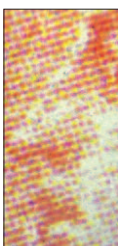
Údajný zkusmý tisk nevydané britské známky...

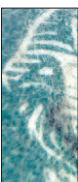
Neupotřebená libra z roku 1878 nebo 1882 (to by se poznalo podle průsvítky) v katalogové ceně 50 až 80 tisíc ME, v tomto případě však opět padělek.

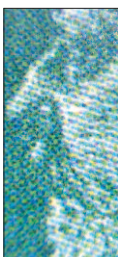
detail oka
pravé známky

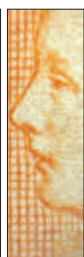
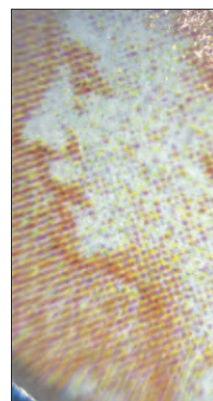
Populární pětilibra z roku 1882, s lepem, na němž je natištěna průsvítka, ovšem nikoli správná ve tvaru kotvy, ale koloniální „CA“ kurzivou; samozřejmě padělek.

detail nosu
pravé známky

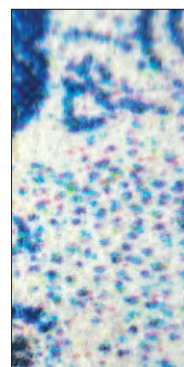

Pravá není ani tahle neupotřebená librovka s Eduardem z roku 1902, pro zvýšení důvěryhodnosti a odpoutání pozornosti zašpiněná.

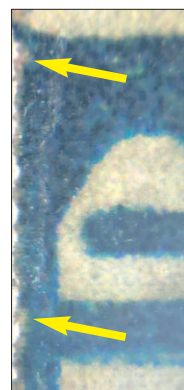

detail obličej
pravé známky

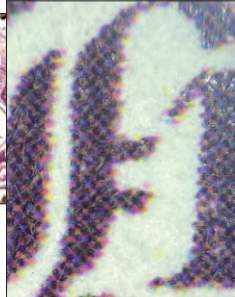
Padělané jsou i známky vysokých hodnot Nizozemska, jako tenhle desetigulden z roku 1898.

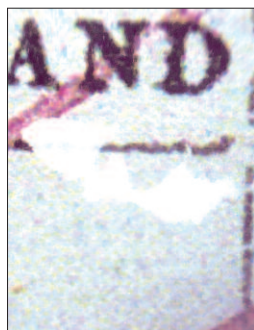
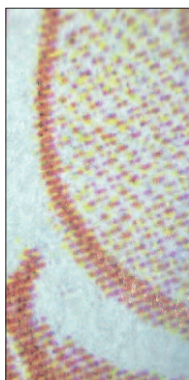
Ostrov Mauricius byl zastoupen opravdu reprezentativně, nechyběla dokonce ani neslavnější známka světa!

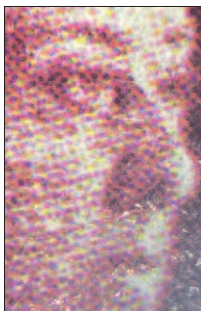
Na okraji obrazu téhle dvoupence Post paid je vidět odlupující se lak, pokrývající její povrch.

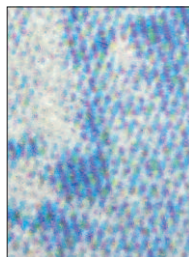
Librový kolek Západní Austrálie je zjevně padělán odlišným reprodukčním zařízením a bez zvětšení nebudí podezření.

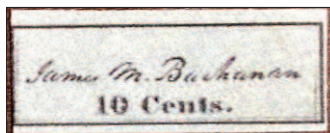
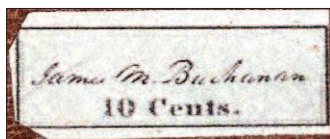
Mauricijskou 100rupiovou známku a současně kolek katalogy ani nevedou (a bůhví, jestli vůbec existuje). V našem případě je to jedno, protože i tady jde o padělek (možná jeho předlohou byl starý Phantasie Drucke?) ...

... podobně jako 5 L z australské Victoria a jubilejní kanadský dvacetidolar, obě navíc nezoubkované!

Vlajková loď poštmirovských známek USA, legendární Alexandria, s katalogovým záznamem čtvrt milionu ME. Přes značky na zadní straně, které jí mají dodat důvěryhodnost, však není pravá.

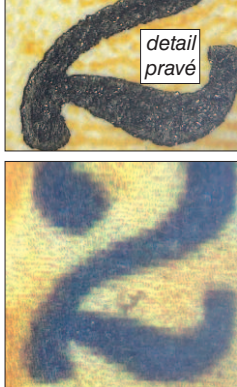

Stejný případ jsou známky baltimorského poštmirova Buchanan z roku 1845.

Nádherný čtyřblok americké známky číslo 1, kdo by ho nechtěl, že? Ale, bohužel...

Levaněvského s převráceným přetiskem jsem nikdy neviděl – až tady. Bohužel jde rovněž o padělek.

V případě US série se Šanghajským přetiskem se padělatel moc nevyznamenal, oproti jiným dnes představeným padělkům je na tomto mimořádně nekalitní tisk známky i přetisku a neobvykle nedokonale provedené zoubkování (vypadá jako vypíchané ručně). Stejně mizerně vypadají i ostatní hodnoty série - přesto našly svého kupce...

Soubor obsahoval i novější známky, například už zmíněnou čínskou nevydanou k Roku opice 1980, tu dokonce ve čtyřbloku. Kdyby byl pravý, jistě by se za něj dalo dostat přes dvě stě tisíc korun.

Ze stejného roku je další nevydaná známka – západo-německá k OH v Moskvě, jichž se nakonec NSR neúčastnila. V katalogu Michel je její cena proškrtnuta. Povšimněte si, že horní známka nemá letopočet pod dolním okrajem, ale vzhůru nohama nad horním. V souboru padělků přitom byl obsažen i exemplář s letopočtem dole.

Obrázků bychom mohli uveřejnit ještě mnoho, a všechny by byly poučné. Bylo by to ale pořád na stejné brdo. Co bylo a je možné padělat, prostě paděláno bylo a bude, a my na to musíme být připraveni. Nebezpečí na naše peníze zkrátka číhá a my se musíme umět bránit. Základním pravidlem přitom je *opatrnost*. Jako se autem bezhlavě neřítíme do zatáčky, do níž nevidíme, ani při nákupu známek se bezhlavě nevrháme po „výhodných“ nabídkách, i když jsou doprovázeny sebeúvěryhodnější historkou. Nezapomínejme, že podvodníci jsou často profesionálové, kteří už oklamali řadu obětí a naučili se přitom lhát, že by se za ně nestyděl ani Baron Prášil. Znájí psychologické triky, umějí vyčihnout naše slabiny, dovedou se vlichotit, prostě mají před námi v takovém jednání náskok. My zase máme silnou lupu a kapesní mikroskop připojitelný k mobilu, umíme rozpoznat tiskové techniky, a když si nevíme rady, dovedeme se obrátit na znalce. A především – držíme spolu, vzájemně se informujeme a varujeme, aby podvedených sběratelů bylo co nejméně!

Na závěr tedy zopakujeme rčení uvedené v úvodu, jež bychom si měli nesmazatelně vryt do paměti. Too good to be true... Prostě když je něco příliš dobré, aby to byla pravda, zpravidla to pravda nebývá! ■

PS: Po uzávěrce jsme se dozvěděli, že onen oklamáný investor získal příslib náhrady alespoň části peněz od prodejce. Nebude to ale prý hned, protože ten napřed musí prodat soubor vzácností ze staré Indie, na který ale už má kupce! Po zkušenosti získané z dnes popsaného případu, kdy ani jedna lepší známka nebyla pravá, můžeme onoho budoucího kupujícího „vzácností“ staré Indie jenom litovat... Není ale v našich silách pátrat po tom, kdo to je, abychom ho varovali. Varujeme tak alespoň členy našeho Klubu Filatelie a věříme, že díky tomu si na ně podobní prodejci padělků nepřijdou! (Pokud budete mít pochybnost o pravosti a jakosti nabízených známek, obraťte se na členy Komise znalců SČF, kontakt na ně naleznete na www.informace-scf.cz)